

УДК 811.111–342

**АКЦЕНТНЕ ВИДІЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ
БРИТАНСЬКИХ ЛЕКЦІЙ**

ACCENT DETECTION OF INFORMATION STRUCTURE OF BRITISH LECTURES

Коваль Н.О.,
orcid.org/0000-0003-3976-8503
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів
факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Дослідження проведено в рамках лекційного реєстру наукового стилю. Матеріалом дослідження слугували лекції на філологічну тематику. Метою цього дослідження є аналіз просодичних засобів реалізації інформаційної структури британських лекцій. Авторка з'ясувала, що у британських лекторів домінує спадний рух тона в ядрах інформаційних центрів. Цей просодичний малюнок є відображенням таких рис британського національного характеру, як стриманість, зваженість, обміркування та величавість. Також британцям притаманне дуже дрібне викладання матеріалу, критичне подання інформації, використання прикладів та цитувань.

Ключові слова: просодія, інформаційна структура, частота основного тону (ЧОТ), інтенсивність, тривалість, лекція, вступ, основна композиційна частина, закінчення, електро-акустичний аналіз.

Настоящее исследование проведено в рамках лекционного регистра научного функционального стиля. Материалом исследования послужили лекции на филологическую тематику. Целью данного исследования является анализ просодических средств реализации информационной структуры британских лекций. В ходе исследования было выяснено, что у британских лекторов преобладает нисходящая падающая шкала в предъядерной части интонационных групп, которая сочетается с нисходящим движением тона в ядрах информационных центров. Данный просодический рисунок является отражением таких черт британского национального характера, как сдержанность, взвешенность, обдуманность и важность. Также британцам свойственно очень подробное изложение материала, критичная манера подачи информации, использование большого количества примеров и цитат.

Ключевые слова: просодия, информационная структура, частота основного тона (ЧОТ), интенсивность, длительность, лекция, вступление, основная композиционная часть, заключение, электро-акустический анализ.

The given research was conducted within lecture register of scientific functional style. Lectures on philology constituted the material for this research. The aim of the article was to analyze the prosodic means of British lectures' information structure. In the course of the research, the author found out that the British lecturers had a tendency to use the Falling Sliding Scale in the pre-nucleus part of intonation groups. This scale was combined with the falling movement of tone in the nuclei of information centers. The author states that this prosodic pattern is the reflection of such British national features as restraint, pomposity, deliberation etc. Also the British nature is to expound information, to criticize and to provide listeners with a great number of examples and quotations.

Key words: prosody, information structure, frequency of the main tone (FMT), intensity, duration, lection, introduction, main part, conclusion, electro-acoustic analysis.

Постановка проблеми. Це дослідження відноситься до тієї області фонетичного знання, яка вивчає фонетичні особливості усної мови, співвіднесені з реальним соціальним контекстом, тобто до області соціофонетики. У центрі уваги дослідження знаходиться просодичне виділення та його кореляція із соціокультурними характеристиками носіїв мови британців, які проявилися під час читання лекцій. Таким чином, характер акцентного виділення інформаційної структури лекцій розглядається як показник культури мови мовця.

У даній роботі під акцентним виділенням, або акцентуацією, розуміється реалізація ритмічної структури слова в потоці мовлення за допомогою посилення одного складу / складів за рахунок сукупності акустичних параметрів, характерних для даної мови. Акцентне виділення слова виступає як частина ритміко-мелодійної структури фрази і висловлювання в цілому. Виділення певних елементів слова відбувається відповідно до задуму висловлювання [8, с. 9]. Акцентне виділення слова розглядається з точки зору його інтеграції в ритміко-мелодійну структуру синтагми, фрази, висловлювання. При цьому можлива як повна, так і часткова акцентуація так званого словесного наголосу, що диктується лексико-граматичною структурою речення і, більшою мірою, комунікативною інтенцією мовця [13]. І, нарешті, акцентне виділення як невід'ємна складова частина просодичного оформлення висловлювання вивчається з точки зору характеристики мовної поведінки мовців, а його реалізації розглядаються в зіставленні з їх соціокультурною приналежністю [13].

Багато дослідників говорять про актуальність дослідження в соціокультурному плані саме мови

науки, лекційного стилю, де мова лектора повинна бути побудована найбільш оптимальним чином для сприйняття наукової інформації, і тому культурний бар'єр не повинен перешкоджати цьому сприйняттю [5; 9; 14; 19]. Лекція як одна з форм реалізації наукового стилю давно привертає увагу вчених і є матеріалом численних досліджень [6; 12].

У дослідженнях наукового стилю традиційним є композиційне членування лекції на композиційні частини: вступ, основну частину і висновок. Як відзначають дослідники, інтонаційний малюнок лекції особливо багатий та різноманітний в її середній частині, в той час як початок зазвичай не відрізняється особливою виразністю, і в цій частині мова лектора характеризується швидким темпом, рівномірної гучністю і т.п. В основній же частині лекції спостерігається значна варіативність гучності, основного тону, темпу, велика кількість різноманітних пауз [4; 7; 11; 15].

Постанова завдання. Метою даного дослідження є аналіз просодичних засобів реалізації інформаційної структури британських лекцій.

Виклад основного матеріалу. Актуальність даної статті зумовлена тим, що в даній час питання культури досліджуваної іноземної мови, в тому числі культури усної мови, набувають особливого значення в контексті глобалізації, коли англійська мова стала мовою міжнародного спілкування, яка функціонує на території країн із різними культурними традиціями. Ідентифікація британської норми мовної культури представлена в роботі на прикладі просодії інформаційної структури лекцій.

Теоретичне значення роботи визначається, перш за все, власне соціальним аспектом акцентуації, який знайшов своє відображення в

диференціації просодії мовлення в залежності від соціокультурного рівня мовця.

Матеріалом дослідження слугували аудіозаписи фрагментів британських лекцій, зроблені безпосередньо в аудиторії з відома мовців. Це: фрагменти лекції професора Дейвіда Кристала, присвячена ролі англійської мови на рубежі двох тисячоліть та перспективам її розвитку у світі; фрагменти лекцій Саймона Гріколла та Пітера Брауна, присвячені актуальним проблемам міжкультурної комунікації, а також фрагменти лекцій Кеннета Льюїса і Х'ю Смолла, фахівців в області методики викладання англійської мови, присвячені різним підходам до її вивчення.

Загальний обсяг дослідженого матеріалу склав близько 1 години 30 хв. звучання. Усі записи були зроблені в кінці 00-х років. Відповідно до наявної в дослідженнях наукового стилю традиції композиційного членування лекції в кожній із вивчених лекцій були виділені такі композиційні частини: вступ, основна частина і висновок. Кожна з виділених композиційних частин характеризувалася з точки зору просодичних засобів реалізації інформаційної структури тексту, які вживаються частіше всього.

Електро-акустичний аналіз інтонації був виконаний із використанням сучасних новітніх методів аналізу акустичних характеристик за допомогою комп'ютерної програми оброблення мовного сигналу WinCECIL (Summer Institute of Linguistics). Дана програма призначена для введення, оброблення та дослідження звукових сигналів. Електро-акустичний аналіз проводився в Лабораторії Експериментальної Фонетики Одеського національного Університету (ЛЕФ ОНУ) та був націлений на встановлення змін частоти основного тону, інтенсивності та темпових характеристик.

Розглянемо вступну композиційну частину лекції. Традиційно, в інтонології англійської мови найбільш інформативним просодичним компонентом вважається мелодійний компонент, який вимірюється за допомогою параметрів максимальної, середньої та мінімальної частоти основного тону (ЧОТ), максимального та середнього діапазону ЧОТ. У нашому дослідженні ми хочемо з'ясувати, наскільки діапазон ЧОТ та супутній йому параметри корелюють із соціокультурними характеристиками лекторів-британців та відображають їх культуру мови.

Досвід вивчення характеристик мовного сигналу свідчить про те, що людина сприймає не абсолютні, а відносні зміни та реагує лише на досить значні зміни частоти основного тону (при-

близно 9 Гц) [3, с. 7–8]. Тому для зручності опису та зіставлення експериментальних даних прийнято оперувати не абсолютними, а відносними одиницями. У нашому дослідженні основною одиницею, в межах якої замірялися частотні, динамічні та темпоральні характеристики, є акцентна група. Під акцентною групою ми розуміємо одне або кілька слів (повнозначних або службових), об'єднаних словесним наголосом [10, с. 9]. У ході аналізу було заміряно показники максимальної та мінімальної ЧОТ виділеного (наголошеного) складу як центру акцентної групи, максимальна та мінімальна ЧОТ ненаголошених складів акцентної групи та середня ЧОТ інформантів. Був підрахований максимальний та середній діапазон ЧОТ кожного інформанта в межах акцентної групи, а також діапазон ЧОТ у наголошеному складі та зіставлення максимального значення ЧОТ наголошеного складу до максимального значення ЧОТ ненаголошених складів акцентної групи. Діапазон ЧОТ вважається одним із провідних компонентів у виявленні соціокультурної диференціації в мовній поведінці. Так, встановлено, наприклад, що розширення діапазону ЧОТ у сукупності з більш низькою середньою ЧОТ може свідчити про приналежність мовця до більш високого соціального рівня [2; 16; 17; 18].

У ході нашого дослідження ми встановили, що вступна композиційна частина лекцій характеризується вузьким діапазоном: так, діапазон ЧОТ у Саймона Гріколла становить 3,8 відн. од., у Кеннета Льюїса – 3,3 відн. од., у Дейвіда Кристала – 4,7 відн. од. (див. табл. 1). Тенденція, яку було виявлено щодо вузького діапазону ЧОТ у вступній частині лекцій, зберігається і під час зіставлення максимального значення ЧОТ в акцентній групі із середнім рівнем ЧОТ інформантів (т.з. середній діапазон ЧОТ). Так, у промові Саймона Гріколла цей показник складає 2,5 відн. од., у Кеннета Льюїса – 3,3 відн. од., у Дейвіда Кристала – 2,5 відн. од., у Х'ю Смолла – 2,2 відн. од., у Пітера Брауна – 3,0 відн. од.

Виходячи з основної мети нашого дослідження, ми вважали за необхідне розглянути динаміку зміни мелодійного компонента у виділеному (наголошеному) складі, а також визначити відношення максимальної ЧОТ наголошеного складу як центру акцентної групи до максимального значення ЧОТ ненаголошених складів акцентної групи. Останнє є важливим у силу того, що в потоці мовлення відбувається перерозподіл наголосів у фразі із зникання другого наголосу, а оскільки лекції складаються з вступної, основної та заключної композиційних

частин, то, відповідно, показники змінюються в залежності від частини лекції. Виявилося, що у вступній частині поступово спостерігається тенденція до розширення діапазону. Так, діапазон ЧОТ у виділеному складі становить у Саймона Гріколла 6,3 відн. од. і є вже не вузьким, а середнім діапазоном ЧОТ; у Кеннета Льюїса – 5,5 відн. од., у Дейвіда Кристала – 5,9 відн. од., у Х'ю Смолла – 6,7 відн. од., у Пітера Брауна – 5,2 відн. од. Розглянемо середню ЧОТ. Традиційно середній частотний рівень диктора визначається за формулою: $ЧОТ_{ср} = \frac{\sum ЧОТ_{ненагол.склад}}{n}$, де ЧОТ ср – середній частотний рівень, $\sum ЧОТ$ ненаголошених складів – сума значень ЧОТ усіх ненаголошених складів, n – кількість ненаголошених складів [3, с. 11]. За даними експерименту, середня ЧОТ у Саймона Гріколла становить 193 Гц; у Кеннета Льюїса – 206 Гц, у Дейвіда Кристала – 230 Гц, у Х'ю Смолла – 217 Гц; у Пітера Брауна – 211 Гц. У цілому ми можемо відзначити, що навіть у вступній частині лекцій можна простежити зв'язок показників ЧОТ із рівнем мовної культури (див. табл. 1).

Що стосується динамічних характеристик, то вони розглядалися за такими параметрами: абсолютні максимальні значення інтенсивності виділених (наголошених) та ненаголошених складів, середньоскладове значення інтенсивності, середня інтенсивність наголошених та ненаголошених складів, середній діапазон інтенсивності, який визначається як відношення середньоскладової інтенсивності виділених складів до середньоскладової інтенсивності ненаголошених складів. Незважаючи на традиційну думку про силовий / динамічний характер наголосу в англійській мові [17, с. 55], результати нашого дослідження показали, що інтенсивність не є провідним параметром акцентуації в потоці мовлення. Проте те, наскільки широко застосовується динамічний компонент у мові лекторів-британців, вступаючи при цьому в компенсаторні відносини з темпоральними та частотними характеристиками, відображає рівень культури мовців. У всіх інформантів у вступній частині лекцій спостерігається середня гучність: у Саймона Гріколла – 33,31 дБ; у Кеннета Льюїса – 32,41 дБ, у Дейвіда Кристала – 31,35 дБ, у Х'ю Смолла – 34,69 дБ; у Пітера Брауна – 32,76 дБ (див. табл. 1).

Темпоральні характеристики розглядалися за такими показниками: середня тривалість виділеного (наголошеного) складу та ненаголошеного складів окремо по інформантам. Традиційно вважається, що середня тривалість складу (СДС), з одного боку, є показником темпу мовця, а з

іншого – показником вибраного наголошеного складу щодо ненаголошеного. А.М. Антіпова визначає СДС, акустичний корелят темпу як «середню швидкість мовлення протягом певного відрізка часу» [1, с. 48].

Інструментальний аналіз такого фізичного параметра мови, як середня тривалість складу, виявив той факт, що показник середньої тривалості наголошеного складу та середньої тривалості ненаголошеного складу не є провідним для вступної частини британських лекцій. Однак чітко простежується тенденція до деякого прискоренню середньої тривалості ненаголошених складів, що дозволяє зробити висновок про те, що прискорення ненаголошених складів є показником більш високої культури мовлення. У цілому темп мови у вступній частині лекцій у всіх інформантів практично є однаковим – середнім, крім Кеннета Льюїса, в якого він характеризується як швидкий: так у Саймона Гріколла СДС наголошеного складу дорівнює 223 мс; у Кеннета Льюїса – 253,2 мс; у Дейвіда Кристала – 196,3 мс; у Х'ю Смолла – 210,1 мс та у Пітера Брауна – 216,6 мс.

Розглянемо основну композиційну частину лекцій. У нашому дослідженні ще раз підтвердилося положення про те, що культура мови в англійській мові проявляється в значній мірі за рахунок більш повного використання мелодійного компонента просодії. Так, у представників більш високої культури мовлення відзначається тенденція до розширення діапазону ЧОТ. Діапазон ЧОТ основних композиційних частин британських лекцій можна охарактеризувати як середній, але при цьому чітко простежується тенденція до його розширення в порівнянні зі вступною частиною лекцій (див. табл. 1): так, у Саймона Гріколла – 6,8 відн. од.; у Кеннета Льюїса – 4,6 відн. од.; у Дейвіда Кристала – 7,7 відн. од.; у Х'ю Смолла – 5,3 відн. од. та у Пітера Брауна – 3,9 відн. од. Виявилося, що тенденція до розширення мелодійного діапазону в основній частині лекцій, яка виявлена для максимального та середнього діапазонів ЧОТ, зберігається і для показника діапазону ЧОТ у виділеному складі, а також для відносини максимальної ЧОТ виділеного складу до максимальної ЧОТ ненаголошених складів акцентної групи.

Розглянемо тепер показники середньої ЧОТ. Основна частина лекцій характеризується збільшенням середньої ЧОТ у порівнянні зі вступною частиною: у Саймона Гріколла – 201 Гц; у Кеннета Льюїса – 226 Гц; у Дейвіда Кристала – 230 Гц; у Х'ю Смолла – 228 Гц та у Пітера Брауна – 231 Гц.

Що стосується інтенсивності, то в основній частині лекцій вона характеризується в більшій мірі

як підвищена в порівнянні зі вступною частиною лекцій: у Саймона Гріколла – 43,31 дб; у Кеннета Льюїса – 39,45 дб; у Дейвіда Кристала – 37,25 дб; у Х'ю Смолла – 44,69 дб та у Пітера Брауна – 38,86 дб. Слід зазначити, що проведене дослідження виявило характерне прискорення темпу в основній композиційній частині британських лекцій: так, у Саймона Гріколла СДС наголошеного складу дорівнює 234,3 мс; у Кеннета Льюїса – 267,5 мс; у Дейвіда Кристала – 225,7 мс; у Х'ю Смолла – 247,8 мс та у Пітера Брауна – 236,6 мс (див. табл. 1).

Розглянемо діапазон ЧОТ заключної композиційної частини британських лекцій. У цілому його можна охарактеризувати як розширений (див. табл. 1): так, у Саймона Гріколла – 6,8 відн. од.; у Кеннета Льюїса – 5,7 відн. од.; у Дейвіда Кристала – 8,3 відн. од.; у Х'ю Смолла – 6,5 відн. од. та у Пітера Брауна – 4,8 відн. од. Розглянемо тепер показники середньої ЧОТ. Як ми бачимо з таблиці 1, заключна частина лекцій також характеризується збільшенням середньої ЧОТ: у Саймона Гріколла – 241 Гц; у Кеннета Льюїса – 235 Гц; у Дейвіда Кристала – 247 Гц; у Х'ю Смолла – 252 Гц та у Пітера Брауна – 243 Гц.

Що стосується інтенсивності, то наше дослідження виявило таку закономірність: під час підвищення рівня мовної культури середній рівень інтенсивності мовця зростає з одночасним зменшенням середньої ЧОТ. Це ствердження найбільш ілюстративно можна довести на прикладі лекцій Кеннета Льюїса та Дейвіда Кристала, найдосвідченіших лекторів.

Загалом, щодо середнього рівня інтенсивності інформантів, то результати електро-акустичного аналізу показали, що в заключній частині лекцій інформанти говорять голосніше, ніж в інших композиційних частинах: Саймон Гріколл – 45,61 дб; Кеннет Льюїс – 50,34 дб; Дейвід Кристал – 53,75 дб; Х'ю Смолл – 47,55 дб та Пітер Браун – 39,89 дб. Слід зазначити, що стосовно темпу проведене дослідження виявило його уповільнення в заключній композиційній частині британських лекцій: так, у Саймона Гріколла СДС наголошеного складу дорівнює 225,1 мс; у Кеннета Льюїса – 242,4 мс; у Дейвіда Кристала – 216,3 мс; у Х'ю Смолла – 237,5 мс та у Пітера Брауна – 220,9 мс.

Отже, проведене дослідження дозволило зробити певні **висновки**.

1. Для британських лекторів характерним є використання коротких інтонаційних груп, а також велика кількість емпатичних та хезитаційних пауз. Тенденція до активного використання пауз хезитації особливо яскраво проявилася під

час переходу лекторів до прикладів, які ілюструють основні положення лекції. Закономірність є наслідком однієї зі сторін британського менталітету, такого як схильність до коливання, роздумів перш ніж зробити свій вибір.

2. Британські лекції характеризуються яскравим просодичним виділенням інформаційних центрів, яке досягається за рахунок контрасту тональних рівнів перед ядерної частини та ядра. Ядро інформаційного центру виділяється за допомогою середнього спадного або високого спадного ядерного тону широкого діапазону на тлі середнього або низького рівнів вузького діапазону перед'ядерної частини інтонаційних груп.

3. У британських лекторів спостерігалися випадки яскравого акцентного виділення всієї інтонаційної групи в інформаційно значущих текстових відрізках за рахунок розширеного тонального діапазону всієї інформаційної групи, включаючи ядро інформаційного центру.

4. Британські лектори досить часто виділяють емпатичні центри. У зв'язку із цим спостереженням можна зробити висновок про взаємозв'язок між ступенем акцентуації інформаційних центрів та використанням у їх складі емпатичних центрів. Було відмічено, що якщо інформаційний центр складається з декількох слів, то посилення його акцентуації відбувається на емпатичному центрі, який входить до складу інформаційного центру. Отже, мова британців характеризується яскравим виділенням інформаційних центрів. Крім того, виділенню інформаційних центрів у британських лекціях сприяє поскладове проголошення слів, що було зазначено в мові майже всіх британських лекторів.

5. Ступінь виділення інформаційних центрів у британців пов'язана з уявленнями про ставлення до співрозмовника, закладеними в менталітеті. Британські лектори, як правило, надзвичайно стурбовані тим, щоб справити враження компетентних, впевнених у собі, артистичних ораторів.

6. У британських лекторів переважає спадна падаюча шкала в перед'ядерній частині інтонаційних груп, яка поєднується з низхідним рухом тону в ядрах інформаційних центрів. Даний просодичний малюнок представляється відображенням таких рис британського національного характеру, як стриманість, виваженість, обдуманість та важливість.

7. У британців реалізація контакту здійснюється за рахунок просодії, зокрема, за рахунок використання низького висхідного тону вузького діапазону або середнього рівного тону в ядрах інформаційних центрів.

Таблиця 1

**Частотні, динамічні та темпоральні характеристики мовлення
в композиційних частинах лекції в інформантів**

Інформанти	Характеристики мовлення	Вступна композиційна частина	Основна композиційна частина	Заклучна композиційна частина
1	2	3	4	5
Саймон Гріколл	макс. діапазон ЧОТ, відн.од.	3,8	6,8	8,9
	середній діапазон ЧОТ, відн.од.	2,5	3,5	4,5
	діапазон ЧОТ у наголош.складі, відн.од.	6,3	7,3	8,6
	ставлення ЧОТ макс. нагол.складів до ЧОТ макс. ненагол.складів	3,2	4,2	4,9
	середня ЧОТ, Гц	193	201	241
	середня інтенсивність інформанта, дБ	33,31	43,31	45,61
	середня інтенсивність виділених складів, дБ	35,02	36,02	37,08
	середній діапазон інтенсивності, відн.од.	1,04	1,05	1,06
	середня тривалість складу, мс наголошений склад	223,3	234,3	225,1
	середня тривалість складу, мс ненаголошений склад	132,5	134,7	129,5
Кеннет Льюїс	макс. діапазон ЧОТ, відн.од.	3,3	4,6	5,7
	середній діапазон ЧОТ, відн.од.	3,3	2,8	3,6
	діапазон ЧОТ у наголош.складі, відн.од.	5,5	6,5	7,8
	ставлення ЧОТ макс. нагол.складів до ЧОТ макс. ненагол.складів	2,3	3,4	5,2
	середня ЧОТ, Гц	206	226	235
	середня інтенсивність інформанта, дБ	32,41	39,45	50,34
	середня інтенсивність виділених складів, дБ	34,57	38,59	39,63
	середній діапазон інтенсивності, відн.од.	1,02	1,04	1,05
	середня тривалість складу, мс наголошений склад	253,2	267,5	242,4
	середня тривалість складу, мс ненаголошений склад	128,2	129,3	123,1
Дейвід Кристал	макс. діапазон ЧОТ, відн.од.	4,7	7,7	8,3
	середній діапазон ЧОТ, відн.од.	2,5	3,5	3,9
	діапазон ЧОТ у наголош.складі, відн.од.	5,9	7,9	9,6
	ставлення ЧОТ макс. нагол.складів до ЧОТ макс. ненагол.складів	2,4	3,6	3,8
	середня ЧОТ, Гц	230	230	247
	середня інтенсивність інформанта, дБ	31,35	37,25	53,75
	середня інтенсивність виділених складів, дБ	34,50	35,50	36,58
	середній діапазон інтенсивності, відн.од.	1,05	1,07	1,09
	середня тривалість складу, мс наголошений склад	196,3	225,7	216,3
	середня тривалість складу, мс ненаголошений склад	139,5	142,4	137,8

1	2	3	4	5
Х'ю Смолл	макс. діапазон ЧОТ, відн.од.	4,3	5,3	6,5
	середній діапазон ЧОТ, відн.од.	2,2	3,7	4,6
	діапазон ЧОТ у наголош.складі, відн.од.	6,7	8,7	8,9
	ставлення ЧОТ макс. нагол.складів до ЧОТ макс. ненагол.складів	2,2	4,7	4,7
	середня ЧОТ, Гц	217	228	252
	середня інтенсивність інформанта, дБ	34,69	44,69	47,55
	середня інтенсивність виділених складів, дБ	34,32	37,36	39,46
	середній діапазон інтенсивності, відн.од.	1,02	1,03	1,05
	середня тривалість складу, мс наголошений склад	210,1	247,8	237,5
	середня тривалість складу, мс ненаголошений склад	143,2	150,2	144,6
Пітер Браун	макс. діапазон ЧОТ, відн.од.	2,9	3,9	4,8
	середній діапазон ЧОТ, відн.од.	3,0	3,9	4,9
	діапазон ЧОТ у наголош.складі, відн.од.	5,2	6,2	7,5
	ставлення ЧОТ макс. нагол.складів до ЧОТ макс. ненагол.складів	1,9	3,8	5,8
	середня ЧОТ, Гц	211	231	243
	середня інтенсивність інформанта, дБ	32,76	38,86	39,89
	середня інтенсивність виділених складів, дБ	33,79	39,79	40,81
	середній діапазон інтенсивності, відн.од.	1,05	1,07	1,08
	середня тривалість складу, мс наголошений склад	216,6	236,6	220,9
	середня тривалість складу, мс ненаголошений склад	141,9	143,8	131,8

8. Британцям властивий дуже докладний, ґрунтовний виклад матеріалу, критична манера подачі інформації, використання великої кількості прикладів та цитат.

Результати дослідження можуть сприяти розширенню наукових знань у сфері впливу націо-

нально-специфічних особливостей лінгвокультурної спільності на характер протікання комунікативних процесів. У результаті виникає можливість створення максимально повної картини взаємодії мови, комунікативної поведінки в цілому, з одного боку, та особливостей національного менталітету, з іншого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антипова А.М. Система английской речевой интонации. Москва : Высшая школа, 1999. 131 с.
2. Бабушкина Е.А. Территориальная вариативность просодии английской речи в США (экспериментально-фонетическое исследование речевого континуума по оси север - юг) [Текст] : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 2000. 19 с.
3. Блохина Л.П., Потапова Р.К. Методические рекомендации. Методика анализа просодических характеристик речи. Москва, 2001. 24 с.
4. Брок А.А. Лекция в вузе: пособие для молодых преподавателей. Томск, 1969. 71 с.
5. Валигура О.Р. Интонационные признаки информационной структуры звучащего учебно-научного текста [Текст] : автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Киев, 1998. 21 с.
6. Вершинина Е.Ю. Динамика устной научной филологической речи [Текст] : автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва. 1992. 21 с.

7. Винокур Т.Г. Выразительность речи лектора. Москва : Наука, 1993. 85 с.
8. Григорян Н.Р. Акустические корреляты акцентной выделенности в спонтанной речи. *Записки з романо-германської філології*. Вип. 2(31). 2013. Одеса : КП ОМД, 2013. С. 9–15.
9. Долецкая Е.С. Риторика лекторской речи [Текст] : автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04. «Германские языки». Москва, 1982. 19 с.
10. Златоустова Л.В. Фонетические единицы русской речи. Москва : Изд.-во МГУ, 1991. 105 с.
11. Коваленко И.Ю. Опыт лексико-фонетического анализа научной речи [Текст] : автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 1990. 22 с.
12. Магидова И.М. К вопросу о просодическом минимуме нетерминальных синтагм лекционного регистра речи [Текст] : автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 1972. 21 с.
13. Пальченко Н.В. Социокультурный аспект акцентуации в американском варианте английского языка [Текст] : автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04. «Германские языки» ; Моск. гос. лингв. ун-т. Москва, 2002. 20 с.
14. Плошкина Л.Ю. Текстологический подход к анализу лекционного регистра [Текст] : автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 1993. 21 с.
15. Рождественский Ю.В. Риторика публичной лекции. Москва : Знание, 1998. 63 с.
16. Шарандаченко А.С. Вариативность вокализма и консонантизма в американских средствах массовой информации (экспериментально-фонетическое исследование на материале дикторской речи) [Текст] : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Одесса, 2011. 20 с.
17. Шевченко Т.И. Социальная дифференциация английского произношения. Москва : Высшая Школа, 1990. 144 с.
18. Labov W. Sociolinguistic patterns. 11edn. Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 1998. 334 p.
19. Shevchenko T.I. The Sociocultural Value of Fo-Variation in British and American English. Proceedings of the XIV th International Congress of Phonetic Sciences. San Francisco : The Regents of the University of California, 1999. Vol. 2. P. 1609–1612.